

Maandag

21

april

Middeleeuwen



Volgens de bewoners van Paaseiland konden hun beroemde stenen beelden 'wandelen'.

Een *moai* op Paaseiland
[Wikimedia Commons](#)

21 april

De grote stenen beelden op Paaseiland, de *moai*, zijn omgeven door mysterie. We weten niet precies wie ze gemaakt hebben, hoe ze gemaakt zijn, en waarom. Er bestaan nog ongeveer 900 beelden, verspreid over het eiland. Slechts een klein deel daarvan staat rechtop; de meeste zijn omgevallen door aardbevingen en natuurbranden.

Hoewel veel mensen denken dat het alleen om hoofden gaat, hebben de beelden ook een torso. Deze is vaak begraven, waardoor alleen het veel grotere hoofd boven de grond uitsteekt. De hoofden hebben allemaal dezelfde karakteristieke vorm: een lange neus, lange oren, dikke lippen en een uitstekende kin en kaaklijn. Sommige moai hadden vroeger ook ingelegde ogen van koraal en obsidiaan, en hoedjes van rode steen: *pukao*.

De moai zijn gemaakt van vulkanisch steen uit de dode vulkaan-krater Rano Raraku. Onderzoekers schatten dat de meeste beelden tussen 1250 en 1500 werden gemaakt. Rondom de groeve liggen nog veel onafgemaakte beelden, en tussen de stenen zijn oude gereedschappen gevonden. Sommige wetenschappers denken dat de moai met boomstammen over het eiland werden verplaatst, maar een andere theorie stelt dat de beelden met touwen werden verplaatst door ze heen en weer te bewegen en zo te laten 'wandelen'. Dat zou een verklaring zijn voor de lokale mythe dat de goden de beelden naar hun standplaats lieten lopen. «

Vrijdag

6

juni

Twintigste eeuw

*D-Day werd mede mogelijk gemaakt door
een spookleger.*

6 juni

Voorafgaand aan de grote invasie van 1944 spanden de geallieerden zich in om de Duitsers te misleiden over de precieze plek waar de inval zou plaatsvinden. Onderdeel van de misleiding waren de Amerikaanse 23rd Headquarters Special Troops. De eenheid van 1100 man was opgezet in januari 1944 en bestond uit modeontwerpers, architecten, reclamemakers, acteurs en decorbouwers.

Ze bouwden samen een mobiel nepleger, dat met de geallieerden optrok om de Duitsers af te leiden. Dit deden ze met opblaasbare tanks en artillerie, nepvliegtuigen, grote luidsprekers die legergeluiden nabootsten en zelfs waslijnen met namaakwas. Acteurs in uniform hingen rond in plaatselijke cafés en radio-operators zonden misleidende boodschappen uit.

Met deze multimediashow kon de ghost army een troepenmacht van zo'n 20.000 man nabootsen. Na de oorlog bleven hun werkzaamheden *classified* tot 1996. Pas op 1 maart 2024 kregen de paar nog levende Ghost Army Soldiers na een lange lobby de Congressional Gold Medal. «

Vrijdag

15

augustus



Portret van de koning
in kwestie
[Wikimedia Commons](#)

Middeleeuwen

*Welke Schotse koning, vooral bekend door een
eeuwen later geschreven toneelstuk, overleed
op 15 augustus?*

15 augustus

Macbethad mac Findláech, in het Engels bekend als Macbeth MacFinlay, is bekender als alleen Macbeth. Van 1040 tot 1057 heerste hij als koning van de Schotten over het koninkrijk Alba, een oude naam voor grote delen van wat nu Schotland is.

Het lag niet voor de hand dat Macbeth ooit koning zou worden. Hij werd in 1005 geboren als zoon van Findláech van Moray, heerser over een semi-autonoom gebied in het noorden van Schotland. In 1032 volgde hij zijn vader op als graaf van Moray en acht jaar later versloeg hij de koning van Schotland, Duncan I, toen deze Moray was binnengevallen. Macbeth eiste het koningschap op en bleef zeventien jaar op de troon zitten.

In 1057 kwam Macbeth om het leven bij een veldslag tegen troepen die trouw waren aan de toekomstige koning van Schotland, Malcolm III. Hij ligt net als veel andere middeleeuwse Schotse koningen begraven op het eiland Iona, aan de westkust van het land.

Hoewel Macbeth tegenwoordig vooral bekend is door het gelijknamige toneelstuk van William Shakespeare, laat de historische accuraatheid van dat karakter nogal te wensen over. «

Maandag

18

augustus

Oudheid

*De oude Egyptenaren verwerkten
krokodillenuitwerpselen in hun
anticonceptiemiddelen.*

18 augustus

In de Middeleeuwen was het in Europa uit den boze om seks te hebben zonder voortplanting als doel, maar in de Oudheid was dit veel minder ongebruikelijk. Grieken, Romeinen, Perzen en Chinezen hadden allemaal hun manieren om zwangerschap te proberen te voorkomen.

Zo ook de Egyptenaren. De Kahun papyrusvellen uit 1850 voor Christus behandelen medische, wiskundige en administratieve onderwerpen. Hierin staat nauwkeurig het gebruik beschreven om een constructie van honing, acaciabladeren en katoenen touwtjes in de vrouwelijke geslachtsdelen te plaatsen. De papyrusrol van ongeveer vierduizend jaar oud behandelt nog verschillende andere technieken, waaronder een pessarium van krokodillen-uitwerpselen.

In datzelfde document staat gelukkig ook een betrouwbaardere techniek beschreven; een pessarium van acaciagom. Modern onderzoek heeft aangetoond dat acaciagom daadwerkelijk in staat is om spermacellen te vernietigen. Het is nog altijd een ingrediënt in bepaalde anticonceptiemiddelen. «